

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiae S. Thomae Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Secundum

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romae, 1619

De iniustitia, qu[a]e sit in indicio ex parte aduocatorum. Qu[a]estio 71.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38762

Ad primum ergo dicendum, quod in testimonio ferendo non debet homo pro certo asserere, quasi sciens id de quo certus non est: sed dubium debet sub dubio proferre; & id de quo certus est, pro certo asserere. Sed quia contingit ex labilitate humanæ memoriæ, quod reperat se homo quandoque certum esse de eo quod falsum est, si aliquis hoc cum debita sollicitudine recogitans, æstimet se certum esse de eo quod falsum est, non peccat mortaliter, hoc asserens: quia non dicit falsum testimonium per se, & ex intentione, sed per accidens contra id quod intendit.

Ad secundum dicendum, quod iniustum iudicium non est iudicium. Et ideo ex vi iudicij falsum testimonium in iniusto iudicio prolatum, ad iniustitiam impediendam, non habet rationem peccati mortalis, sed solum ex iuramento violato.

Ad tertium dicendum, quod homines maxime abhorrent peccata, quæ sunt contra Deum, quasi gravissima: inter quæ est periurium. Non autem ita abhorrent peccata, quæ sunt contra proximum. Et ideo ad maiorem certitudinem testimonij, requiritur testis iuramentum.

QVÆSTIO LXXI.

De iniustitia, quæ fit in iudicio ex parte advocatorum, in quatuor articulos divisâ.

Postea considerandum est de iniustitia, quæ fit in iudicio ex parte advocatorum.

- ¶ Et circa hoc queruntur quatuor.
- ¶ Primo, utrum advocatus teneatur præstare patrocinium causæ pauperum?
- ¶ Secundo, utrum aliqui debeant arceri ab officio advocati?
- ¶ Tertio, utrum advocatus peccet, iniustam causam defendendo?
- ¶ Quarto, utrum peccet, pecuniam accipiendo pro suo patrocinio?

*Vtrum aduocatus teneatur prestare patrocini-
um causa pauperum?*

393
Inf. a. 4.
eo. et ad 1

AD primum sic proceditur. Videtur, quod aduocatus teneatur prestare patrocini-um cause pauperum. Dicitur enim Exo. 23. Si videris asinum odientis te iacere sub onere, non pertransibis, sed subleuabis eum. Sed non minus periculum imminet pauperi, si eius causa contra iustitiam opprimatur, quam si eius asinus iaceat sub onere. Ergo aduocatus teneatur prestare patrocini-um cause pauperum.

Homi. 9.
in euāg.
nō procul
à fin.

¶ 2 Præterea, Gregor. * dicit in quadam homil. Habens intellectum, curet omnino, ne taceat; habens rerum affluentiam, à misericordia non torpescat; habens artem qua regitur, vsum illius cum proximo partiat; habens loquendi locum apud diuitem, pro pauperibus intercedat. Talenti enim nomine cuiuslibet reputabitur quod vel minimum accepit. Sed talentum cuiuslibet tenetur: quod patet ex pena serui abscondentis talentum, Matth. 25. Ergo aduocatus tenetur pro pauperibus loqui.

¶ 3 Præterea, Præceptum de misericordie operibus adimplendis, cum sit affirmatiuum, obligat pro loco, & tempore, quod est maximè in necessitate. Sed tempus necessitatis videtur esse, quando alicuius pauperis causa opprimitur. Ergo in tali casu videtur, quod aduocatus teneatur pauperibus patrocini-um prestare.

S E D contra, Non minor necessitas est indigentis cibo, quam indigentis aduocato. Sed ille qui habet potestatem cibandi, non semper tenetur pauperem cibare. Ergo nec aduocatus semper tenetur cause pauperum patrocini-um prestare.

R E S P O N D E O dicendum, quod cum prestare patrocini-um cause pauperum, ad opus misericordie pertineat, idem est hic dicendum, quod & supra de alijs operibus misericordie dictum * est. Nullus au-

tem

tem sufficit omnibus indigentibus, misericordiæ opus impendere. Et ideò, sicut * Augustinus dicit in 1. de Doctrina Christi. Cum omnibus prodesse non possis, his potissimè consulendum est, qui pro locorum, & temporum, vel quarumlibet rerum opportunitatibus constrictius tibi quasi quadam sorte iunguntur. Dicit, pro locorum opportunitatibus: quia non tenetur homo per mundum quærere indigentes, quibus subueniat, sed sufficit, si eis qui sibi occurrunt, misericordiæ opus impendat. Vnde dicitur Exodi 23. Si occurreris boui inimici tui, aut asino erranti, reduce ad eum. Addit autem, & temporum: quia non tenetur homo futuræ necessitati alterius providere, sed sufficit si præsentî necessitati succurrat. Vnde dicitur 1. Ioannis 3. Qui viderit fratrem suum necessitatem habentem, & clauerit viscera sua ab eo, &c. Subdit autem, Vel quarumlibet rerum: quia homo sibi coniunctis quacumque necessitudine maximè debet curam impendere: secundum illud 1. ad Timoth. 5. Si quis suorum, & maximè domesticorum curam non habet, fidem negauit. Quibus tamen concurrentibus considerandum restat, vtrum aliquis tantam necessitatem patiat, quòd non in promptu appareat, quomodo ei possit aliter subueniri: & in tali casu tenetur ei opus misericordiæ impendere. Si autem in promptu appareat, quomodo aliter ei subueniri possit, vel per seipsum, vel per aliam personam magis coniunctam, aut maiorem facultatem habentem: non tenetur ex necessitate indigenti subuenire, ita quòd non faciendo peccet, quamuis si subuenerit absque tali necessitate, laudabiliter faciat. Vnde aduocatus non tenetur semper causæ pauperum patrocinium præstare, sed solum concurrentibus conditionibus prædictis: alioquin oportet eum omnia alia negotia prætermittere, & solis causis pauperum iuandis intendere. Et idem dicendum est de medico, quantum ad curationem pauperum.

Ad primum ergo dicendum, quòd quando asinus

M 4 iacet

li. 1. c. 28.
in pr. t. 3

iacet sub onere, non potest ei aliter subueniri in casu isto, nisi per aduenientes subueniatur. Et ideo tenentur iuuare. Non autem tenerentur, si posset aliunde remedium afferri.

Ad secundum dicendum, quod homo talentum sibi creditum tenetur vtiliter dispensare, seruata opportunitate locorum, & temporum, & aliarum rerum, vt * dictum est.

Ad tertium dicendum, quod non qualibet necessitas causat debitum subueniendi, sed solum illa quæ est dicta*.

ARTIC. II.

Vtrum conuenienter aliqui secundum iura arceantur ab officio aduocandi?

394

*inf. q. 188
a. 3. ad 2*

ar. præc.

AD secundum sic proceditur. Videtur, quod inconuenienter aliqui secundum iura arceantur ab officio aduocandi. Ab operibus enim misericordie nullus debet arceri. Sed patrocinium præstare in causis, ad opera misericordie pertinet, vt * dictum est. Ergo nullus debet ab hoc officio arceri.

¶ 2 Præterea, Contrariarum causarum non videtur esse idem effectus. Sed esse deditum rebus diuinis, & esse deditum peccatis, est contrarium. Inconuenienter ergo excluduntur ab officio aduocati quidam propter religionem, vt monachi & clerici: quidam autem propter culpam, vt infames & hæretici.

¶ 3 Præterea, Homo debet diligere proximum, sicut seipsum. Sed ad officium dilectionis pertinet, quod aliquis aduocatus, causæ alicuius patrocinetur. Inconuenienter ergo aliqui, quibus conceditur pro seipsis auctoritas aduocationis, prohibentur patrocinari causis aliorum.

*3. q. 7. c.
infames.*

SED contra est, quod * tertia quæst. 7. multæ personæ arcentur ab officio postulandi.

RESPONDEO dicendum, quod aliquis impeditur ab aliquo actu, duplici ratione. Vno modo propter impotentiam: alio modo propter indecentiam. Sed impotentia simpliciter excludit aliquem ab actu.

Inde-

Indecentia autem non excludit omnino : quia necessitas indecentiam tollere potest . Sic ergo ab officio aduocatorum prohibentur quidam propter impotentiam, eò quòd deficiunt sensu; vel interiori, sicut furiosi & impuberes; vel exteriori, sicut surdi & muti. Est enim necessaria aduocato & interior peritia, qua possit conuenienter iustitiam assumptæ causæ ostendere; & iterum loquela cum auditu, vt possit pronuntiare & audire quod ei dicitur. Vnde qui in his defectum patiuntur, omnino prohibentur ne sint aduocati nec pro se, nec pro alijs. Decentia, autem huiusmodi officij exercendi tollitur dupliciter. Vno modo ex hoc, quòd aliquis est rebus maioribus obligatus. Vnde monachos & presbyteros non decet in quacumque causa aduocatos esse, neque clericos in iudicio seculari: quia huiusmodi personæ sunt rebus diuinis astrictæ. Alio modo propter personæ defectum, vel corporalem (vt patet de cæcis, qui conuenienter iudicio astare non possent), vel spiritualem: non enim decet, vt alterius iustitiæ patronus existat, qui in seipso iustitiam contempsit. Et ideò infames, infideles, & damnati de grauibus criminibus, non decenter sunt aduocati: tamen huiusmodi indecentiæ, necessitas præfertur. Et propter hoc huiusmodi personæ possunt pro seipsis, vel pro personis sibi coniunctis vti officio aduocati. Vnde & clerici pro ecclesijs suis possunt esse aduocati, & monachi pro causa monasterij sui, si abbas præceperit.

Ad primum ergo dicendum, quòd ab operibus misericordiæ interdum propter indecentiam impediuntur aliqui, & aliqui propter impotentiam. Non enim omnia opera misericordiæ omnes decet: sicut stultos non decet consilium dare, neque ignorantes docere.

Ad secundum dicendum, quòd sicut virtus corrumpitur per superabundantiam & defectum, ita aliquis fit indecens, & per maius, & per minus. Et pro-

propter hoc quidam arcentur à patrocínio præstando in causis, quia sunt maiores tali officio, sicut religiosi & clerici, Quidam verò quia sunt minores, quàm ut eis hoc officium competat, sicut infames & infideles.

Ad tertium dicendum, quòd non ita imminet homini necessitas patrocinari causis aliorum sicut proprijs: quia alij possunt sibi aliter subuenire. Vnde non est similis ratio.

ARTIC. III.

Vtrum aduocatus peccet, si iniustam causam defendat?

395

AD tertium sic proceditur. Videtur, quòd aduocatus non peccet, si iniustam causam defendat. Sicut enim ostenditur peritia medici, si infirmitatem desperatam sanat, ita etiam ostenditur peritia aduocati, si etiam iniustam causam defendere possit. Sed medicus laudatur, si infirmitatem desperatam sanat. Ergo etiam aduocatus non peccat, sed magis laudandus est, si iniustam causam defendat.

¶ 2 Præterea, A quolibet peccato licet desistere. Sed aduocatus punitur, si causam suam prodiderit, ut habetur 2. q. 3. * Ergo aduocatus non peccat, iniustam causam defendendo, si eam defendendam susceperit.

2. q. 3. c.
Si quem
penituerit.

¶ 3 Præterea, Maius videtur esse peccatum, si iniustitia vratur ad iustam causam defendendam (puta producendo falsos testes, vel allegando falsas leges), quam iniustam causam defendendo: quia hoc est peccatum in forma, illud in materia. Sed videtur aduocato licere talibus astutijs vri, sicut militi licet ex insidijs pugnare. Ergo videtur quòd aduocatus non peccat, si iniustam causam defendat.

S E D contra est, quod dicitur 2. Paralipomen. 19. Impio præbes auxilium, & idcirco iram Domini mereris. Sed aduocatus defendens causam iniustam, impio præbet auxilium. Ergo peccando, iram Domini meretur.

R. E.

RESPONDEO dicendum, quod illicitum est alicui cooperari ad malum faciendum, siue consulendo, siue adiuuando, siue qualitercumque consentiendo: quia consiliarius & coadiuuans, quodammodo est faciens. Et Apostolus dicit ad Rom. 1. quod digni sunt morte non solum qui faciunt peccatum, sed etiam qui consentiunt facientibus: unde & supra dictum est *, quod omnes tales ad restitutionem tenentur. Manifestum est autem, quod aduocatus & auxilium & consilium præstat ei, cuius causæ patrocinatur. Unde si scienter iniustam causam defendit, absque dubio grauiter peccat, & ad restitutionem tenetur eius damni, quod contra iustitiam per eius auxilium altera pars incurrit. Si autem ignoranter iniustam causam defendit, putans esse iustam, excusatur secundum modum, quo ignorantia excusari potest.

q. 62. a. 7

Ad primum ergo dicendum, quod Medicus accipiens in cura infirmitatem desperatam, nulli facit iniuriam. Aduocatus autem suscipiens causam iniustam, iniuste lædit eum, contra quem iniuste patrocinium præstat. Et ideo non est similis ratio. Quamuis enim laudabilis videatur quantum ad peritiam artis, tamen peccat quantum ad iniustitiam voluntatis, qua abutitur arte ad malum.

Ad secundum dicendum, quod aduocatus si in principio credidit causam iustam esse, & postea in processu appareat eam esse iniustam, non debet eam prodere, ut scilicet aliam partem iuuet, vel secreta sua causæ alteri parti reuelet. Potest tamen, & debet causam deserere, vel eum cuius causam agit ad cedendum inducere, siue ad componendum sine aduersarij damno.

Ad tertium dicendum, quod sicut supra dictum est *, militi vel duci exercitus licet in bello iusto ex insidijs agere ea, quæ facere debet, prudenter occultando, non autem falsitatem fraudulenter faciendo: quia etiam hosti fidem seruare oportet, sicut Tullius dicit in 1. de Offic. * Unde & aduocato defendenti

q. 40. a. 3
* in c. vl.
quod de
Iustitia
agit. &
cau. m. d.

causam iustam, licet prudenter occultare ea, quibus impediri posset processus eius: non autem licet ei aliqua falsitate uti.

ARTIC. IV.

Vtrum aduocato liceat pro suo patrocinio pecuniam accipere?

396
Opus. 19.
6. 7. cor.

AD quartum sic proceditur. Videtur, quod aduocato non liceat pro suo patrocinio pecuniam accipere. Opera enim misericordie non sunt intuitu humane remunerationis facienda: secundum illud Lucæ 14. Cum facis prandium aut cœnam, noli vocare amicos tuos, neque vicinos diuites, ne forte & ipsi te reuoluant, & fiat tibi retributio. Sed prestare patrocinium cause alicuius, pertinet ad opera misericordie, ut dictum est*. Ergo non licet aduocato accipere retributionem pecunie pro patrocinio prestato.

ar. 1. hu-
sus 9.

¶ 2 Præterea, Spirituale non est pro temporali commutandum. Sed patrocinium prestatum videtur esse quoddam spirituale, cum sit usus scientie iuris. Ergo non licet aduocato pro patrocinio prestato pecuniam accipere.

Ep. 54 in
2. pag an
te fin. il-
lius, to 2.
Eod. loco
nunc pro
ximè di-
cto.

¶ 3 Præterea, Sicut ad iudicium concurrunt persona aduocati, ita etiam persona iudicis, & personæ testis. Sed secundum Augustinum ad Macedonium*, non debet iudex vendere iustum iudicium, nec testis verum testimonium. Ergo nec aduocatus poterit vendere iustum patrocinium.

SED contra est, quod August. dicit* ibidem, quod aduocatus licet vendat iustum patrocinium, & iurisperitus verum consilium.

RESPONDEO dicendum, quod ea quæ quis non tenetur alteri exhibere, iuste potest pro eorum exhibitione recompensationem accipere. Manifestum est autem, quod aduocatus non semper tenetur patrocinium prestare, aut consilium dare causis aliorum. Et ideo si vendat suum patrocinium, siue consilium, non agit contra iustitiam. Et eadem ratio est de medico

dico opem ferente ad sanandum, & de omnibus alijs huiusmodi personis: dum tamen moderatè accipiant, considerata conditione personarum, & negotiorum, & laboris, & consuetudine patriæ. Si autem per improbitatem aliquid immoderatè extorqueant, peccant contra iustitiam. Vnde August. dicit * ad Macedonium, quòd ab his extorta per immoderatam improbitatem repeti solent, data per tolerabilem consuetudinem non solent.

*Ep. 54. nō
multū re
motè an-
te fi. 10. 2*

Ad primum ergo dicendum, quòd non semper quæ homo potest misericorditer facere, tenetur facere gratis: alioquin nulli liceret aliquam rem vendere, quia quamlibet rem potest homo misericorditer impendere. Sed quando eam misericorditer impendit, non humanam, sed diuinam remunerationem querere debet. Et similiter aduocatus, quando causæ pauperū misericorditer patrocinatur, non debet intendere remunerationem humanam, sed diuinā: non tamen semper tenetur gratis patrocinium impendere.

Ad secundum dicendum, quòd et si scientia iuris sit quoddam spirituale, tamen vsus eius fit opere corporali. Et ideo pro eius recompensatione licet pecuniam accipere: alioquin nulli artificii liceret de arte sua lucrari.

Ad tertium dicendum, quòd iudex & testis communes sunt utrique parti: quia iudex tenetur iustam sententiam dare, & testis tenetur verum testimonium dicere. Iustitia autem & veritas non declinant in vnā partem magis, quàm in aliam. Et ideo iudicibus de publico sunt stipendia laboris statuta; & testes accipiunt, non quasi pretium testimonij, sed quasi stipendium laboris, expensas, vel ab vtraque parte, vel ab ea, à qua inducuntur: quia nemo militat stipendijs suis vnquam, vt dicitur 1. ad Corinth. 9. Sed aduocatus alteram partem tantum defendit. Et ideo licitè potest pretium accipere à parte, quam adiuuat.